

komadića konzervativnih i progresivnih ideja koje su u konačnoj verziji teksta upeglane formatiranjem različitih fontova i proreda. Očekivalo se da će biti usvojen aklamacijom ali referendum koji je trajao dva dana i jednu noć jedva da je navukao mršavu većinu. Amandmanima su se kasnije ispravljale slovne greške koje su bitno menjale smisao stavova, zakonima nižeg reda pregažene su politički sporne odredbe, a lakonska konstatacija tadašnjeg predsednika Borisa Tadića – “lako ćemo ga menjati” – građanima se obila o glavu. Godinu dana posle donošenja novog Ustava Srbije, tadašnji premijer Vojislav Koštunica, spiritus movens ugradnje tragičnih zabluda u najviši pravni akt države, izjavio je da “možemo da sagledamo izuzetan značaj koji novi Ustav ima za sveukupan razvoj Srbije i za stabilnost demokratskih institucija”. Mitrovdanski ustav je “najjači čuvar suvereniteta” Srbije. Pet godina kasnije i laici su sagledali da je Ustav sačuvao fantazije i urušio institucije, dok bezizgledna debata o osnovnim vrednostima i dalje traje.

Sagovornici na tribini su se složili da je 2000. godina bila „ustavni momentum“ kakav se retko dešava u jednom društvu – sticaj socijalnih i političkih prilika koje artikulisu sasvim nov trenutak i snagu za temeljni preokret države. Apsolutna većina u parlamentu, najšira zamisliva podrška u društvu, preko 500 organizacija civilnog društva koje rade za promene, finansijska i stručna podrška iz inostranstva, evropska rešenja... Nažalost, nepovratno je prokockan. Novi momenat za ustavne promene mogao bi se ukazati sa evrointegracijama Srbije – pod uslovom da je društvo spremno da prihvati evropske vrednosti a da je vlast spremna da se podvrgne svemu što iz toga sledi.

POVREDA PROCEDURE?: Dvodnevni referendum ISTRAŽIVANJE – ZAŠTO USTAV MORA BITI PROMENJEN >

Uslov svih obećanja priredila: Jovana Gligorijević NA SKALI OCENA OD 1 DO 5, KAO U ŠKOLI, USTAV SRBIJE DOBIO JE PROSEČNU OCENU 2,8. SAMO DESET Odsto građana i četiri odstotka pripadnika elite smatra da Ustav ne treba menjati. Zanimljivo je da je Ustav najvišu ocenu dobio od pripadnika političke elite, koja mu daje prosečnu ocenu 3, dok je intelektualna elita dala 2,8. Ustav su najniže ocenili predstavnici društvene elite, dali su mu prosečnu ocenu 2,6

U jeku izborne kampanje, predizborna obećanja pljušte sa svih strana, odnose se na razne oblasti života, od agrarnog budžeta do ljudskih prava. Međutim, jedna stvar izostaje: o promeni Ustava ne govori niko. Fond za otvoreno društvo i agencija Ipsos Stratedžik marketing objavili su nedavno istraživanje upravo na temu postojećeg Ustava i pitanja zašto on mora biti promenjen. Istraživači su krenuli upravo od neobične činjenice da o promeni Ustava ne govori niko, iako je ona neophodan uslov za većinu obećanja koja političke partije daju otkako su raspisani izbori. Skenirajući stanje stvari, autori istraživanja polaze od toga da je bez promene Ustava nemoguće bitno povećanje investicija i ubrzani razvoj malih i srednjih preduzeća, kao što nije moguć ni razvoj regiona dok oni ustavnim promenama još nisu ni uspostavljeni. Bez jačanja institucionalne nezavisnosti antikorupcijskih tela malo je verovatna i efikasna borba protiv korupcije i kontrola vlasti. Bez jakog nezavisnog sudstva i Poverenika za zaštitu od diskriminacije koji bi bio uspostavljen kao ustavna kategorija, nije moguće smisljeno govoriti o jednakom pristupu ljudskim pravima i njihovoj efikasnoj zaštiti. Sve ovo vodi ka zaključku da je promena Ustava neophodna, ali o njoj niko ne govori niti je ona tema ovih izbora. Razlozi zašto je tako još su maglovitiji ako se ima u vidu da svega 10 odstotka građana i pet odstotka pripadnika političke elite koji su obuhvaćeni ovim istraživanjem smatra da Ustav ne treba menjati. Aktuelni Ustav Srbije donet je 2006. godine, za manje od tri meseca. Dogovoren je između šefova političkih stranaka, a usvojen na dvodnevnom